Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Que veritates sunt de necessitate salutis credende

urn:nbn:de:bsz:31-300759

Visual Library

rum. nolle petitũ tramitē oſtēdere veritatẽ
Alio modo querũt euaſionē aliqui dicen-
tes ꝙ ille aſſertões pñt exponi rationabili
ter/addēdo gloſas aliq̃s/ſicut exponunt ꝓ
poſitiões morales de ſacra ſcriptura/ vt il-
la maleficos nõ patieris viuere/q̃ genera-
liter intellecta eſſet falſa. Addũt ꝑ reglã qȯ
nulla ꝓpoſitio dãnanda eſt/q̃ põt trahi ad
bonũ ſenſum. Sed illa reſpõſio cũ ſua ad
ditione ꝑniciosiſſima eſt/ꝛ ↄtra oēm eccle
ſiaſticũ ritũ/qꝛ ſic fundabãt ſe heretici/pro
ut vidimus in ꝛvicklef et huſſ/qui dum vr
gebãtur/confugiebãt ad gloſas Unde pro
poſitiões vniuerſales de ſacra pagina pñt
et debēt aliter exponi/q̃ꝫ ꝓpoſitiões mgr̃i
Johannis parui/primo qꝛ ſcriptura ſacra
exponit ſuas regulas ꝑ ſemetipas ſm di-
uerſos paſſus ſcripture ꝛ iuxta ſacros do-
ctores. Nõ ſic aũt inuenit qȯ magiſter Jo
hannes parui ſe expoſuerit/imo pon⁹ op-
poſitũ ↄſiderãdo cauſas dicēdi Secunda
qꝛ ſcripture ſacre debet talis reuerentia/ꝙ
non licet eã eſſe falſam in aliquo ſenſu lr̃ali
Non ſic eſt de propoſitione predicti parui
vel alterius doctoris ꝛc. Finit

Sequitur declara-
tio veritatũ que credende ſunt de neceſſita
te ſalutis edita per eundem dominum can
cellarium pariſienſem.

Declaratio cõpendioſa/q̃ ve-
ritates ſint de neceſſitate ſalu
tis credende. que de ſola pro
babilitate tenēde. que de pie
tate fidei reputande. et q̃ ſint
impertinētes iudicãde. Et h̃
ſub diſtinctione vel gradu ſextuplici. qui
ad quaternariũ reducit. Pro ſolutõe dubi
tatiõis. q̃ nuꝑ mouebat i ſermone de nati-
uitate btē virgis marie ↄſideratiõe ſecũda

Primus gradus

Primus gradus veritatũ credendarũ
eſt canon toti⁹ ſcripture ſacre ꝛ ſinguloꝝ q̃
in ea lr̃aliter aſſerta ſũt. Sic videlicet ꝙ nõ
ſtat cũ fide vt aliq̃s diſſentiat ꝑtinacit. ali-
cui ↄtēto in eadē ſcriptura. ad intellectũ ſpi
ritusſcti. q̃ eſt verꝰ ꝓprie ſenſus lr̃alis Si
allegatio q̃rit ſufficit illud Math. v. Amē
q̃ppe dico vob. Donec trãſeat celũ ꝛ terra
iota vnũ aut apex nõ ꝑteribit a lege donec
oĩa fiãt Sequit Amē dico vob Celũ ꝛ ter
ra trãſibũt. vba aũt mea nõ trãſibũt. Con-
ſtat aũt ꝙ canõ biblie. lex eſt dei ꝑ reuelati-
onē habita. cui⁹ aſſertiões lr̃ales innitun-
tur huic vnico lr̃ali ꝑncipio. Omĩs reuela
tũ a deo eſt verꝝ. ꝛ ꝙ ſcptura ſacra diuinit⁹
eſt a deo reuelata. ſic ꝙ in oĩ ſua ꝑte. eſt ver
bũ dei qȯ trãſire nõ põt. facit ad hoc diſti.
ix. decreti capitulis. Ego ſolis. Si ad ſa-
cras. Et quis neſciat.

Secundus gradus

Secũdus gradus veritatũ ab ecclĩa de
terminataꝝ eſt. q̃ ab indubitata relatione
aploꝝ. ꝑ ſucceſſionē ↄtinuam deuenerunt
Eſt aũt hec eccl̃ie autoritas tãta. vt diceret
Augu. Euãgelio nõ crederē. niſi me auto-
ritas eccl̃ie cõpelleret. Quãꝫ viciſſim dici
poſſit. eccl̃e nõ crederē. ſi non autoritas ſa
cre ſcpture impelleret Et ita diuerſis reſpe
ctibꝰ. autoritas vtraꝗ mutuo ſe cõfirmat.
Attēdendũ tñ eſt. ꝙ nõ oĩa q̃ tradit vel
tolerat eccĩa publice legēda. ſunt de neceſſi
tate ſalutẽ credēda. ſic patebit ex q̃nto et ſe-
xto gradibꝰ veritatũ. ſed dũtaxat illa q̃ ſub
diffinitiõe iudiciali tradit eſſe credēda. vl̃
oppoſita reprobãda ↄcurrēti vniuerſali to
tius eccl̃e ↄſenſu implicite vel explicite ve
re vel interpretatiue.

Tertius gradus

Tertius gradus eſt veritatũ ſpecialiter
aliq̃bꝰ reuelataꝝ. q̃ ab illis q̃bꝰ reuelatio fa
cta eſt. abſq; vlla dubitatiõe credēde ſunt.
Alioquin nõ eſſet reuelatio. de cui⁹ ratiõe
eſt vt ſit certa. Ceteri vero q̃bꝰ nõ eſt huiuſ
modi reuelatio facta nõ obligant credere.
niſi ꝑ miraculũ vel ſcripturã ſacrã. ꝛ preci-
pue ꝑ eccleſiã det certitudo. Sic eñi iohes
baptiſta miſſionē ſuã oñdit ꝑ ſcripturã ꝓ-
phetica. Et apl̃s ꝓpterea ↄtulit euãgeliũ ſu
um qȯ habuerat ꝑ reuelationē cũ petro et
alijs de eccĩa. nõ ꝙ dubitaret de illo euan
gelio. peccaſſet eñi. Nec dixiſſet etiã ſi an-
gel⁹ de celo aliȯ vob euãgeliſauerit anathe
ma ſit. Sꝫ idõ ↄtulit euãgelium ſuũ. vt ap
probaret ꝑ eccleſiã ad credulitatē alioꝝ. et
nõ ad ſuã. qꝛ dicit ꝙ nihil ſibi ↄtulerũt pe-
trus ꝛ ceteri. ſꝫ dextras dederũt cũ cogno-
uiſſent grãm dei q̃ data erat ſibi. Dei-
muꝫ triplex hmõi grad⁹ ṽitatũ reducit ad
vnũ ſcꝫ ad ṽitates q̃ credi debēt imediate
et explicite a deo reuelate eſſe.

Quartus gradus

¶ Quartus gradus cõtinet veritates oẽs
et ſingulas q̃ concludũtur ex p̄miſſis veri-
tatibꝫ in conſequẽtia certa in lumine fidei
vel in euidẽti lumine naturali q̃uis nõ in
propria forma verboꝝ illic habeant. Quẽ
admodũ iſta veritas eſt de neceſſitate ſalu
tis tenẽda. q̄ chriſtus habuit neruos ⁊ ve
nas. q̃uis in ſcriptura ſacra nõ habeat in
propria verboꝝ forma. Et ita de ſimilibꝫ
ſine numero. q̄ iſta eſt euidẽs ꝯſequẽtia
nedũ in lumine fidei ſed in lumĩe naturali
apud philoſophos xp̄s fuit verꝰ hõ. ergo
chriſtus habuit neruos ⁊ venas. Propte-
rea ſine temeritate fidei vel diſcrimine fue
runt aliq̃ q̄ſtiões fidei ad phõs paganos
per chriſtianos deducte. q: videre poterãt
acuti philoſophi. q̃d ex p̄ſuppoſita lege no
ſtra. licet ab eis non credita. conſequenter
eſſet dicendũ in bona ⁊ euidẽti conſeq̄ntia.
Et hic eſt ſecundus gradus principalis.
primis tribus ad vnum reductis.

Quintus gradus

¶ Rurſus in quinto gradu q̃ tertius ẽ mo
do dicto reponũtur veritates ille q̃ ex veri-
tatibꝫ q̃druplicis gradus añdicti. vel aliq̃-
bus eaꝝ deducũtur in conſequẽtia tãtum-
modo p̄babili vel topica. Uel dũ in ante-
cedẽte ponit̃ p̄poſitio q̃ ad fidẽ eſt imperti
nẽs q̃uis ſupponat̃ eſſe vera. Dicit autẽ
ariſto. Illud eſt p̄babile qd̃ oĩbus ⁊ maxi-
me ſapiẽtibꝫ veꝝ apparet. nõ aũt illud qd̃
indoctis videt̃ eſſe veꝝ dicit̃ p̄babile quia
ſtultoꝝ infinitus eſt numerꝰ. ¶ Ueritas
aũt omnino imp̄tinẽs ad fidẽ. illa ſola dici
tur q̃ nec in conſequẽtia euidẽti. nec in cõ-
ſequẽtia p̄babili. neq̧ certa. ſequit̃ vl̓ repu
gnat. Porro dũ p̄poſitiõibꝫ fidei apponit̃
aliq̃ que nõ eſt de fide. tũc totũ qd̃ eſt vna
copulatiua. non põt ſimpliciter dici de fi-
de. q: ſequit̃ debilioꝛẽ partẽ. vt ſi in ea eẽt
vna ꝯtingẽs. tota eſſet ꝯtingẽs q̃uis cẽnt
multe neceſſarie. Dicit̃ nihilominus talis
propoſitio ad cuius verificationẽ req̃ritur
vna p̄poſitio non p̄tinẽs ad fidẽ q̄ ſapit ſi-
dẽ. ſi ſit vera. vel qd̃ ſapit hereſim ſi ſit fal-
ſa. ¶ Et ſic põt deſcribi p̄poſitio ſapiens
hereſim. Que eſt p̄poſitio ex cuius conceſſio
ne. coaſſumpto aliq̃ quod nõ põt rationa-
biliter negari. ſequit̃ hereſis in fide vt ſi q̃s
diceret q̄ btũs gregoriꝰ non fuiſſet papa.
q: ſuppoſito q̄ nõ poſſint rationabilit̃ ne
gari hiſtorie dicẽtes ipm̃ fuiſſe rite electũ ⁊
ſuſceptum in papã. licet nõ ſint de fide. ſeq̃
tur iſta hereſis. q̄ rite electus in papã non
eſt nec fuit papa. Uñ nõ eſt p̄poſitio ita ca
tholica ſi ſibi iungat̃ aliq̃d imp̄tinẽs ad fi
dẽ. quin totũ hoc cõplexũ remaneat ad fi-
dẽ imp̄tinẽs. Exemplum vt iſta p̄poſitio.
Biblia eſt falſa. eſt hereticalis. ⁊ ſi adderet̃
q̄ biblia quã hẽt iohãnes eſt falſa. nõ eſſet
hereticalis de ſe. licet dici poſſet ſape here
ſim. ſupponẽdo q̄ iohẽs nõ haberet bibli
am niſi correctã. ¶ Poſtremo in caſibꝫ hu
ius q̃nti gradus ⁊ ſexti ſequẽtis. Uerũ eſt
q̄ cauſe fidei referẽde ſunt ad papã vl̓ ſacꝝ
conciliũ. ſi ſup eas fieri debeat determina
tio vel articulus attrãs oẽs. Secus ĩ aliis
cauſis. q̃ tres p̄mos gradus ⁊ quartũ reſpi
ciunt. niſi forte p̄ appellationem.

Sextus gradus

¶ Demũ in ſexto gradu q̃ quartꝰ ẽ mõ di-
cto. collocant̃ veritates ille q̃ tantũmõ faci
unt ad nutriẽdã vel fouẽdã deuotiõis reli
gioſam pietatẽ. q̃ ſi magis inducũtur ad in
flãmandũ affectũ. q̃z ad inſtruendũ intelle
ctũ vbi pietas deuota magꝭ aſpicit̃ q̃z veri
tas certa. vbi h̃ vnũ reprobat̃ ſi adeſſet aſ
ſertõis temeritas p̄uſq̧ elucidaret̃ alio mõ
p̄ eccleſiã vel rationẽ certã ip̄a v̓itas. Aut
ſi ſup̄ſtitionẽ. h̃ ẽ religionẽ ſup̄fluã. ⁊ vanã
induceret. Uñ ſicut dicit ariſtote. Nihil re
fert quedã falſa. p̄babiliora eẽ q̃buſdã veris
Ita nihil refert. quedã falſa. pie credi. non
q̄ ea ratiõe q̃ falſa ſunt. vel ſi ſciunt̃ eſſe fal
ſa credi p̄nt. p̄cul h̃ a pietate fideliũ. Sed
cadit exiſtimatio. vel pia credulitas. nõ ſu
per veritate vel falſitate. ſꝫ tm̃mõ ſup̄ appa
rẽtia vel p̄babilitate. Et h̃ vtiq̧ nõ eſt peri
culoſũ vel falſũ. q: ꝯſtat de apparẽtia ⁊ p̄
babilitate dũ falſitas vel v̓itas ignota eſt.
Propterea ſapiẽtiſſime dixit hieronimus
q̄ de talibꝫ eligibiliꝰ eſt pie dubitare q̃z te
mere diffinire. Sic ſtat qd̃libet ꝯtradicto
rioꝝ eſſe p̄babile. ⁊ vnũ ſtat cũ altero. non
in veritate ſꝫ ĩ probabilitate. Sic diuerſis
reſpectibꝫ. vtrũq̧ ꝯtradictorioꝝ credi põt
cũ fidei pietate dũ m̃ ſit animꝰ ab aſſertiõe
p̄tinaci alienꝰ. ¶ Reſpicit aũt iſte gradus
legẽdas ⁊ miracula ſctõꝝ. vitas patꝝ. viſio
nes deuotaꝝ p̄ſonaꝝ recitatiões ⁊ opinio
nes ſacroꝝ doctoꝝ q̃ oĩa ſuſcipit eccl̃a et le
gi p̄mittit nõ q̄ determiet talia de neceſſita
te ſalutꝭ eẽ credẽda ſꝫ q: p̄ficiũt ad cõmouẽ-
dos affectus pios fideliũ. ⁊ in edificationẽ

ipoꝝ. dū in talibus nihil de certitudine ſci
tur eſſe falſum. Quis etiā neſciat illud certi
tudinaliter eſſe verum quod oportet. nec
vt tale credendū proponit. Ita ꝙ mag hic
attendit id qđ pia recogitatiōe fieri potuit
ꝙ illud qđ factū eſt. Et hoc apud oratores
creberrimū reperit ꝙ ex alioꝝ pſonis dicunt
ea nō ꝙ pſone dixerūt. ſed ꝙ dicere potuerūt
ſicut in legēda btē Agnetis ꝛ beati Seba
ſtiani/ ꝛ ſimilium continetur.

Sequūtur alie pro
poſitiones corollarie que particularius ma-
teriam elucidant.

Primū corollariū

Falſum blaſphemū ꝛ hereticū eſt aſſere
re ꝙ ſenſus lr̄alis ſacre ſcripture ſit aliquā
do falſus. patet ex dictis. in primo gradu/ ꝛ
qm̄ ſm̄ auguſtinū. ſolūmodo pōt ex ſenſu
lr̄ali ſacre ſcripture. efficax argumentū ſu
mi. Non aūt eſſet efficax argumentū ſi ſen
ſus lr̄alis nedū in dubiū. ſed in falſum ver
teret. At vero ꝑpter concordantiā aliquoꝝ
ſi videant aliter dixiſſe. dicimus. ꝙ aliđ eſt
litera. aliud eſt ſenſus lr̄alis / Uel ꝙ de ſen
ſu lr̄ali ſcripture ſacre improprijſſime locu
ti ſunt. Eſt eni ſenſus lr̄alis. vere ꝛ ꝓprie di
ctus ille quē ſpūſſanctus pricipaliter intē-
debat. et qui ex circūſtantijs lr̄e ſcripture ſa
cre trahi pōt ꝛ debz. ſicut expoſitores ſacri
fecerūt atqꝫ docuerūt. Alioqn periret om-
nis ſoliditas probatōis a ſcriptura ſacra ſi
cut arguit Auguſtinus. ad hieronimum. ꝛ
habet diſtin. ix. Si in aliꝙ ſenſu ſuo lr̄ali
eſſet falſa/ qꝛ ꝑſpicuū eſt ꝙ falſum nihil ꝓ-
bat. et reſpōdens poterit ſemper dicere ad
antecedēs ſumptū. de ſenſu lr̄ali ſcripture.
ꝙ ſenſus lr̄alis hīc eſt falſus/ ꝛ ita nihil pro
bat. qꝛ regula nō tradit ab aduerſarijs quā
do eſt falſus et quando verus.

Secūdū corollariū

Falſum blaſphemū et hereticū eſt aſſe-
rere. ꝙ de notis ꝑ experientiā vel de euidē
tibus ꝑ ratione naturalē nō ſit fides etiam
proprie dicta. Licet nō ſic ſub ratiōe expe-
riētie. vel euidētie ratiōis naturalis fides
habeat. ſed alio reſpectu. innitēdo ſcz diui
ne reuelatiōi. put fides eſt ex auditu fidei ꝑ
verbū xp̄i. ad Ro. x. Patet qm̄ ꝑcepta de-
calogi. euidētia ſunt in lumine naturali. et
iſta. Deus eſt. Similiter ꝙ roma fuerit vl'
hierlm/ fuit notū eſt ꝑ experientiā. Hec ni
hilominus ꝓut nob in ſcriptura ſacra tra-
dunt. tanqꝫ approbata ꝑ eccleſiā/ ſunt cer-
ta fide tenēda/ qm̄ credulitas oīm tradito-
rū in ſacra ſcp̄tura innitit huic ꝑncipio ſo-
lū credito ꝛ naturaliter in euidēti. ꝙ tota ſa
cra ſcp̄tura a deo reuelata eſt. Remanet eui
dēs totū ſub hac credulitatis ratōe. Un̄
conſequēter inferri poſſet ꝙ tot ſunt arti-
culi fidei. ꝙt ſunt veritates ꝯtēte in ſcp̄tura
ſacra. niſi forte fiat reſtrictio: acceptio. arti
culoꝝ fidei. ꝑ illis tm̄mō veritatibꝫ ꝙ ꝯtinet
in ſymbolo aploꝝ ꝙ ſcz de directo. ꝛ imme-
diate reſpiciūt myſteriū glōſe trinitatꝫ ꝛ in
carnatiōis bn̄dicte. Quis eadē ſit vtrobiqꝫ
generalis. ratio credēdi. ſcz diuina reuela-
tio. In tantū. ꝙ ſub hac ratione nō minus
alie credēde ſint firmiter hꝫ eſt abſqꝫ formi
dine de oppoſito/ ꝓpoſitiōes ꝯtingētes de
futuro ꝙ ꝓpoſitiōes neceſſarie. Sicut ap
paret de iſta. reſurrectio mortuorum erit.
Poſſent ꝯſequēter inferri plurima. qua
lis ſit vel nō ſit autoritas ꝯdēdi articulos
fidei. ꝛ ſi poſſit fieri nouus articulꝰ. Si ꝓ-
terea poſſit fieri ꝓpoſitio heretica de nō he
retica. Si deniqꝫ poſſit eſſe aliqs neſcien
ter hereticus. et ita de plurimis que breui-
tas iubet omittere.

Terciū corollariū

Falſum blaſphemū ꝛ hereticū eſt aſſere
re ꝙ ꝑcepta decalogi nō ſint de fide etiā ꝓ-
prie dicta. Quis reputari debeāt euidētia i
lumīe naturali. patet ex declaratōe ꝑmiſſo
rū. Un̄ Math. v. Qui igit ſoluerit vnū
de mandatis iſtis minimis. ꝛ docuerit ſic
hoīes. minimꝰ vocabit i regno celorū. Et
accipit hꝫ minimꝰ negatiue. i. nullꝰ. ꝛ ita ſe
paratꝰ a regno celoꝝ. quod eſt eccleſia ꝛ he
reticus iudicādus ſi ſe nolit corrigere.

Quartū corollariū

Falſum blaſphemū ꝛ hereticū eſt aſſere-
re ꝙ aſſertōes oppoſite ꝑceptꝫ decalogi nō
ſpectēt ad fidē tanqꝫ repugnātes fidei. Aut
ꝙ nō ſint iudicio fidei reprobāde. Et ꝙ iu
dices ordinarij. nō habeāt ſup his reprobā
di ꝛ ꝯdēnādi facultatē. vbi notorie ſcādali
ſant. Patet ex ꝑmiſſis. Addito ꝙ aſſertio
ꝓpoſitiōis ad vnā ptē notat firmā adheſiōē
cū remotiōe ꝓbabilitatꝫ alteriꝰ ptis. Et hi
falſis ꝓpoſitiōibꝫ ſine manifeſta temeritate
et ꝑtinacia neqꝫ fieri pōt. Primum co

rollarium ſequens ex quarto gradu qui ſecundus eſt ſi tres primi reducunt ad vnū.

Primū corollariū.

¶ Obligat aliquis. certa ⁊ explicita fide. tenere/ nullaten⁹ dubitare ⁊ ſub pena hereſis. ꝙ aliq̄ ꝓpoſitio vera eſt de q̄ alius pōt ad tēpus ſine culpa dubitare. Et hoc ſpecialiter in exēplo triplici pōt oñdi. ſicut in triplici ꝓpoſitione corollaria ſubſequitur.

Secundū corolla.

¶ Obligat aliq̄s vtputa theologus exercitatus in ſcripturis ſacris legēdo ⁊ ꝯſiderādo eas. certa ⁊ explicita fide tenere ⁊ nullatenus dubitare multa de quibꝫ ſimplex et idiota requiſitus rationabiliter. ſi nō ptinaciter/ dubitaret vt ꝙ thobias habuerit canē. Vel aaron barbā. vel archa teſtamēti de pilis capraꝝ coopturā. ¶ Dat enim circa hec regula ꝙ dubius in fide infidelis eſt. quod intelligit vbi dubitat aliq̄s illa q̄ tenet explicita fide credere. ſicut oportet in multis pſertim in doctoribus et prelatis.

Tertiū corollarium

¶ Obligat aliquis. vtputa canoniſta exercitatus in determinatiōibꝫ ſctē eccl'ie legendo et ꝯſiderando eas. certa ⁊ explicita fide tenere. et nullatenus dubitare multa de q̄bus ſimplex ⁊ idiota. imo ⁊ theologus aliq̄s in caſu req̄ſit⁹ rationabiliter ſi nō ptinaciter dubitaret. Patet vt p̄cedēs. Et ſic dicere de exercitatis in p̄dicatiōibꝫ et narrationibꝫ publicis nr̄e fidei. q̄uis etiā eſſent laici. qm̄ ad plura explicite credēda tenent ceteris paribꝫ q̄ talit' vel aliter nō inſtructi.

Quartū corollariū

¶ Obligat aliq̄s/ vtputa doctus ⁊ exercitatus ī logicalibꝫ moralibꝫ ⁊ prudētialibꝫ ſciētijs certa ⁊ explicita fide tenere ⁊ nullaten⁹ dubitare multa de q̄bꝫ ſimplex ⁊ idiota. vl' ſic nō exercitat⁹. rationabilit' dū tm̄ ſine ptinacia/ dubitaret. ¶ Ratio aūt p̄cedētium oim vna ē. q2 cui pl⁹ cōmittit ab eodē plus exigit. Vñ reputari debet vna ꝯſeq̄ntia deducta ex ſcripturis ſacris vni magno logico vel pho. vel theologo euidēs vel certa eſſe quā ali⁹ idiota/ vel inexercitat⁹ poterit ad tēpus vel falſaꝫ vel ſolū ꝓbabilē ⁊ incertā reputare. ¶ Deniq̄ ſequit ex his oibꝫ ꝙ iudiciū ⁊ ꝯcluſiōes fidei. licꝫ autoritatiue ſpectēt ad p̄latos ⁊ doctores. ſpectare tñ pt ad alios q̄ theologos delibatio. ſic ⁊ cognitō ſup his q̄ fidē reſpiciūt. Ita etiā vt ad laicos hoc poſſet extendi et plus aliquando q̄ ad multos clericorum.

Primū corollariū

¶ Rurſus corollariū vnū ex p̄cedentibus Ex officio dignitatis epal'. tenet p̄lat⁹ ꝯgnoſcere. tenorē p̄ceptoꝝ decalogi. nedū implicite ſꝫ explicite. pſertim cū in cōſecratōe ſua ꝓfiteat vtrūq̄ teſtamētū ſe ſcire. vet⁹ et nouū. Qō ſi neſciat vel dubitat vbi nō eſt dubitādū. ꝓinde reddit inexcuſabil'. attēto ꝙ de talibꝫ p̄nceps apl'oꝝ dixit: parati dare ſatiſfactionē. oi poſcēti ratiōeꝫ de ea q̄ in nobis ē fide ⁊ ſpe. Vñ etiā ſm iura hūana. nō admittit aliq̄s allegās ignorātiā i illis q̄ ex officio ſuo. ſtatu vel gradu ſcire debet.

Secūdū corollari.

¶ Ex offico doctoralis autoritatis i theologia. tenet doctor cognoſcere. tenorē p̄ceſprotū decalogi. nedū implicite. ſed explicite/ et paratus eſſe debet reddere ſaltē doctrinaliter rationē. iuxta intellectū cōmunem doctoꝝ. Nec in contrariū excuſatio ignorantie. proficere tali debet.

Tertiū corollariū

¶ Stat aliquē poſſe reputari vehemēter et rationabiliter ſuſpectū de hereſi. dū dogmatizat doctrinā aliquā vel de ipā dubitat. vbi vel qñ ali⁹ ſimilia faciēs vl' dogmatizans vel dubitās ſuſpect⁹ in fide nequaq̄ hri deberet. Patet in eruditis ꝓfeſſoribꝫ ſacre ſcptūre ⁊ ſacroꝝ canonū. ⁊ in habētibꝫ reuelationē ſpecialē. reſpectu nō eruditoꝝ rudiū. atq̄ ſimpliciū ⁊ in p̄latis q̄bꝫ ānexa eſt obligatio iſta ſciēdi. neduꝫ implicite ſꝫ explicite.

Quartū corollariū

¶ Stat in hoc ſacro Cōcilio conſtañ. reperi quoſdā. q̄ circa dilatiōeꝫ reprobatōis noue aſſertionū denūciatoꝝ. i materia homicidij. piurij ⁊ inſidiarū mortaliū. nequaq̄ culpādi ſūt. qm̄ alioꝝ expectabāt iudiciū. vbi tñ nō pñt aliq̄ de fautoria ⁊ ſuſpitōe prauitatis heretice vehemēti. vllatenus excuſari quoniam ad eos ſpectabat prouiſiōis modus et pondus huius negocij.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

Autoritates pro primo gradu.

¶ Auguſtinus ad hieronimum epiſtola. viij. diſtin. ix. decreti. Ego ſolis illis libris ſcriptoꝝ. i. ſcriptoribus qui iã canonici appellant' didici hũc timorẽ. honorẽq; referre. vt nullũ eoꝝ ſcribẽdo erraſſe audeã credere. ¶ Idẽ ĩ ep'la ad hieronimũ. Si ad ſacras ſcripturas vl' cauſas. admiſſa fuerint vel officioſa mẽdacia. q̇d in eis remanebit autoritatis? Que tandẽ de ſcripturis illis. ſentẽtia proferet'. cuius põdere. i. ſcripture autoritate cõtentioſe falſitatis cõteret' improbitas? ¶ Idẽ eadẽ diſtinctõe de vnico baptiſ. libro. ij. ¶ Quis neſciat ſanctã ſcripturã canonicã tam veteris q̃ noui teſtamẽti certis terminis ſuis cõtineri. eãq; poſterioribꝫ oĩbus epoꝝ lr̃is ita p̄poni. vt de illa omnino dubitari ⁊ diſceptari nõ poſſit vtrũ verũ. vel vtrũ rectũ ſit quicq̇d ĩ ea ſcriptũ ↄſtiterit eſſe. Epoꝝ aũt lr̃as q̃ poſt cõfirmatũ canonẽ. vel ſcripte ſunt vel ſcribũtur ⁊ p ſermonẽ forte ſapiẽtiorẽ cuiuſlibet in ea re peritioris ⁊ p alioꝝ epoꝝ grauiorẽ autoritatẽ. doctiorẽq; prudentiã ⁊ p concilia licere rep̄hẽdi ſi quid in eis forte a veritate deuiatum eſt.

2

Nota deſcriptiões aliquas q̃ ſequunt' ex p̄miſſis.

¶ Veritas catholica põt deſcribi. q' eſt veritas habita p diuinã reuelationẽ imediate vl' mediate. explicite in propria forma verborũ. vel implicite in bona et certa conſequentia.

¶ Fides p habitu infuſo deſcribit'. q' ẽ habitus ſupnaturaliter infuſus inclinãs ad credendũ catholicis veritatibus ¶ Fides pro actu deſcribit'. q' eſt aſſenſus verus et certus catholice veritatis ex infuſa fide p̄ueniẽs. ¶ Fides p habitu acquiſito ſic deſcribit' cõformiter ad deſcriptiones q̃s dat ph's de ſcĩa, arte et ſapiẽtia. Q' eſt habitus verus ⁊ cert' p auditũ verbi xp̄i acq̇ſitus ſicut dicit apl's q' fides eſt ex auditu. ⁊ auditus p verbũ xp̄i. Et auguſti. dicit q' p ſcripturã ſacrã fides ſaluberrima gignit'. Dicitur verus. ad differẽtiã erroꝝ. Cert' ad differẽtiã opinionũ. Adquiſitus p auditũ verbi xp̄i. ad differẽtiam ſciẽtie. artis. ſapiẽtie et intellectus. ¶ Fides p obiecto. q̃nq; dicit' ipã ꝓpoſitio credita. vel aggregatio multorum credibiliũ ſeu veritatũ catholicarũ vt hic. Hec eſt fides catholica ⁊c̃. Q̃nq; dicitur ipa res ſignificata p propoſitionẽ creditã ſeu catholicam. Et ita nulla res eſt q̇n poſſit cadere ſub fide. Q̃nq; dicit' ipa ratio credẽdi. et hec vna eſt oĩm credibiliũ. ſcʒ autoritas prime veritatis reuelãtis q̃ nũc videtur in enigmate. Et ſub hac ratiõe dicit' fides argumentũ nõ apparentiũ. Secus erit dũ videbimus facie ad faciẽ. ¶ Veritas impertinẽs ad fidẽ eſt que nec ſequit' nec repugnat ad catholicas veritates. ¶ Veritas ſapiẽs fidẽ eſt veritas ↄtinens aliqđ vel aliq̄ que ſunt ꝓprie de fide. cũ aliquo vl' aliquibꝫ adiunctis que non ptinẽt ad fideʒ ſeu catholicã veritatẽ. Et oppoſita falſitas dicit' ſapiẽs hereſim. ſi id quod adiunctuʒ eſt ſit tale quod nõ poſſit vel debeat rationabiliter negari q̃uis nõ ſit de fide.

¶ Finit.

De terminatio in Concilio conſtantienſi.

¶ Eccleſia vel generale Conciliũ dum dictat aliqua regitiua. eccleſiã concernentia. Papa nõ eſt ſic ſupra iura poſitiua q' poſſit ſic pro libito diſponere diſſoluere: talia dictata p eccleſiã. eo modo et intentiõe. q̇bus dictata. concluſaq; ſunt. ¶ Eccleſia vel generale ↄciliũ q̃uis nõ poſſit tollere plenitudiẽ ptãt' papal' a xp̄o ſupnaturaliter ⁊ miſericorditer collate. põt tñ vſum ei' limitare ſub cert' regulis ac legibus in edificationẽ eccleſie. Et in hoc eſt tot' eccleſiaſtice reformatiõis ſtabile fundamentũ.

Incipit tractatus magiſtri Johãnis de Gerſon. de proteſtatione circa materiam fidei contra hereſes diuerſas.

Prologus

Roteſtatio / ſeu reuocatio generalis / aut cõditionalis / q' querit' nõnunq̃ aſſumi tãq; velamẽ iniquitatis / ⁊ ad excuſandas excuſatiões in pctis / p̄ſertim ab hereticis. ꝓpoſuimus declarare ſub aliq̇bꝫ ↄſideratiõibꝫ. q̇d pteſtatio generalis. q̇d ↄditionalis reuocatio iuuãt vel iportãt. maxime dũ in h' ſacro Cõſtañ. cõcilio / ſentim' q' hereſes vt cãcer ſerpũt. ⁊ ſub hmõi pteſtatiõibꝫ deliteſcere q̃rũt / iũctis p